

Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk under 2015/16

Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2015/16

I korta drag

Försäljningen av kväve i nivå med de senaste två gödselåren

Försäljningen av kväve i mineralgödsel uppgick gödselåret 2015/16 till 186 000 ton, vilket är i nivå med de senaste två gödselåren. För fosfor uppgick försäljningen till 13 100 ton, vilket är en ökning med 600 ton (5 procent) jämfört med föregående år. Försäljningen av kalium och svavel i mineralgödsel uppgick till 26 500 respektive 27 000 ton, vilket är i nivå med föregående år.

Höstvetearealen som såddes under hösten 2015 var liksom 2013 och 2014 rekordstor. Detta gjorde att behovet av framför allt kväve kvarstod, för att svara mot höstvetets större näringsbehov jämfört med till exempel vårsådda grödor. Detta kan ses som en av huvudförklaringarna till försäljningsnivån de senaste tre gödselåren.

Försäljningen av mineralgödsel räknad som mängd näringsämne per hektar utnyttjad åkermark beräknas för kväve till 78 kg per hektar. För fosfor och för kalium var motsvarande mängd 5 respektive 11 kg per hektar. Mängd svavel per hektar utnyttjad åker redovisas till 11 kg per hektar.

Kadmiuminnehållet i fosforgödselmedel sålda under 2015/16 beräknas till totalt 80 kg, vilket är i nivå med föregående gödselår. Halten av metallen kadmium beräknas i medeltal till 6,1 gram per ton fosfor, vilket är en minskning med 0,4 gram per ton fosfor jämfört med föregående gödselår. Mängden kadmium i försålda fosforgödselmedel redovisades första gången 1995/96 och jämfört med det året har kadmiumtillförseln via mineralgödsel minskat med 84 procent.

Via ordinarie handelskanaler för mineralgödsel förekommer även försäljning av gödselmedel tillåtna i ekologisk odling. Dessa är till största delen organiska gödselmedel. Den försålda mängden växtnäringsämnen uppgick till 1 400 ton kväve, 500 ton fosfor och 3 300 ton kalium under 2015/16. Försäljningen av svavel uppgick till 2 300 ton. Gödselmedel tillåtna i ekologisk odling kan även säljas för användning i konventionell odling och för vissa gödselmedel, till exempel kalimagnesia, kan detta vara vanligt.

Gunnel Wahlstedt, SCB, tfn 010-479 62 45, gunnel.wahlstedt@scb.se

Statistiken har producerats av SCB, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1654-3815 Serie MI – Miljö. Utkom den 26 april 2017.
URN:NBN:SE:SCB-2017-MI30SM1701_pdf
Tidigare publicering: Se avsnittet Fakta om statistiken.
Utgivare av Statistiska meddelanden är Helen Stoye, SCB.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	3
Försäljningen av kväve i nivå med 2013/14 och 2014/15	3
Stor höstvetareal ökar växtnäringsbehovet	4
Kadmium i mineralgödseln beräknas totalt till 80 kg	4
Försäljningen av gödselmedel tillåtna i ekologisk odling	5
Den utnyttjade åkerarealen minskade med drygt 21 000 hektar	5
Tabeller	7
Teckenförklaring	7
1. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 2009/10–2015/16, tusen ton kväve (N) ¹	8
2. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 2009/10–2015/16, tusen ton fosfor (P) ¹	9
3. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 2009/10–2015/16, tusen ton kalium (K) ¹	10
4. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 2009/10–2015/16, kväve (N) per hektar utnyttjad åkermark ¹	11
5. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 2009/10–2015/16, fosfor (P) per hektar utnyttjad åkermark ¹	12
6. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 2009/10–2015/16, kalium (K) per hektar utnyttjad åkermark ¹	13
7. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 2009/10–2015/16, tusen ton svavel (S) ¹	14
8. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 2009/10–2015/16, svavel (S) per hektar utnyttjad åkermark ¹	15
Fakta om statistiken	16
Detta omfattar statistiken	16
Definitioner och förklaringar	16
Så görs statistiken	16
Datainsamling och bearbetning	16
Statistikens tillförlitlighet	17
Bra att veta	17
Publicering	17
Annan statistik	18
Kvalitetsdeklarationer	18
In English	19
Summary	19
List of tables	19
List of terms	20

Statistiken med kommentarer

Försäljningen av *kväve*, *fosfor* och *kalium* i mineralgödsel under gödselåret 2015/16, dvs. under perioden 1 juli 2015–30 juni 2016, redovisas i tabellerna 1 till och med 6. Uppgifter för *svavel* redovisas i tabellerna 7 och 8. Resultaten för de i tabellerna angivna länsgrupperna är säkrare än länsuppgifterna (se Statistikkens tillförlitlighet). Försäljningsstatistikens kvantiteter av mineralgödsel är inte direkt överförbara till faktisk användning ett enskilt år.

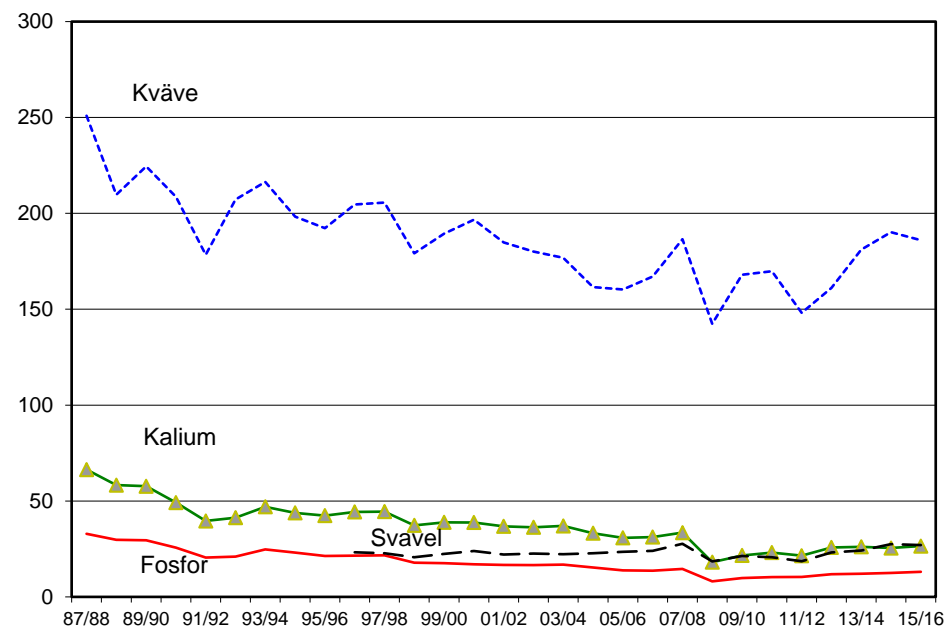
Försäljningen av kväve i nivå med 2013/14 och 2014/15

Försäljningen av *kväve* i mineralgödsel uppgick gödselåret 2015/16 till 186 000 ton, vilket är i nivå med de senaste två föregående gödselåren. Under 1970-talet var försäljningen av mineralgödselkväve som störst och uppgick då till omkring 225 000 ton kväve per år.

Försäljningen redovisad per hektar utnyttjad åkermark uppgick till 78 kg per hektar. Den högsta försäljningen, uttryckt som mängd kväve per hektar utnyttjad åker, redovisas för Skåne län. Osäkerheten i resultaten är större när uppgifterna fördelas på enskilda län.

Försäljning av kväve, fosfor, kalium och svavel i mineralgödsel åren 1987/88–2015/16

Tusen ton

Försäljningen av *fosfor* i mineralgödsel har visat en nedåtgående trend sedan början av 1980-talet och fram till och med gödselåret 2008/09. Försäljningen har sedan ökat något och för 2015/16 uppgick försäljningen till 13 100 ton, en ökning med 600 ton (5 procent) jämfört med föregående år. Försäljningen redovisad per hektar utnyttjad åkermark uppgick till 5,5 kg per hektar.

Vid beräkning av näringsbalanser för jordbruksmark (senast MI 40 SM 1501) redovisas skillnader mellan tillförd och bortförd näring. Överskott i balansen riskerar att orsaka miljöstörande utsläpp till luft och vatten, och underskott visar på en risk att jordbruksmarkens bördighet är på väg att minska. Balansen för jordbruksmark (åker och betesmark) är för år 2013 beräknad till 0 kg per ha för riket. På regional nivå redovisades dock underskott av fosfor för några regioner.

Försäljningen av *kalium* i mineralgödsel uppgick för gödselåret 2015/16 till 26 500 ton eller 11,1 kg redovisad per hektar utnyttjad åkermark. Gödselmedel tillåtna i ekologisk odling ingår inte utan redovisas istället i Tablå A. Dessa kan även säljas för användning i konventionell odling och för vissa gödselmedel, t.ex. kalimagnesia, kan detta vara vanligt.

Försäljningen av *svavel* uppgick 2015/16 till 27 000 ton, vilket är i nivå med föregående år. Försäljningen redovisad per hektar utnyttjad åkermark var 11,3 kg per hektar.

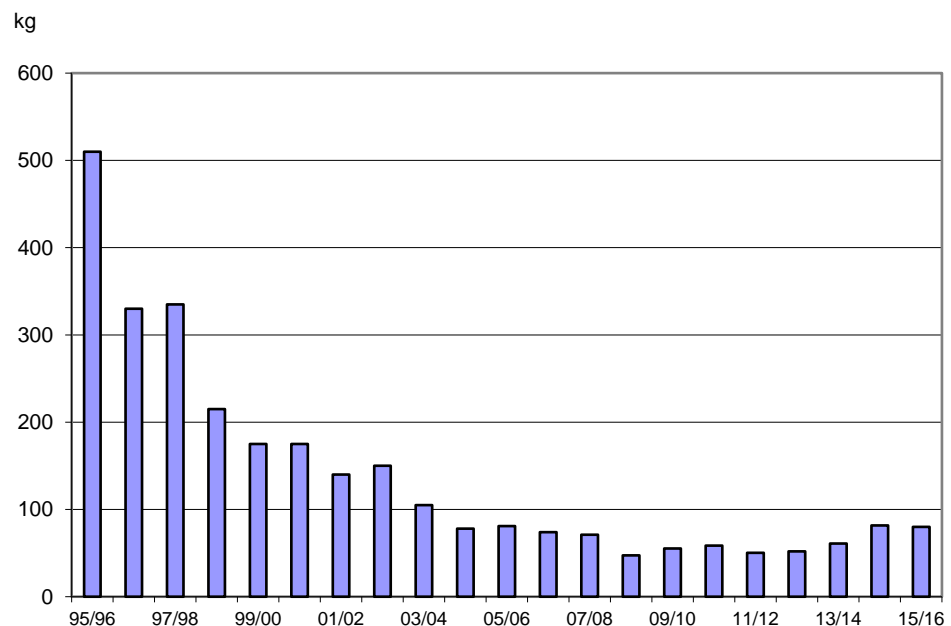
Stor höstvetareal ökar växtnäringsbehovet

Priserna på gödselmedel föll under de sista månaderna och vid gödselsårets slut var priserna lägre än vid årets inledning. För vegetabilierna steg sammantaget de genomsnittliga avräkningspriserna under året. Lägre kvävepris i kombination med ett högre produktpris höjer normalt den optimala kvävegivan för en gröda. Höstvetarealen som såddes under hösten 2015 var liksom 2013 och 2014 rekordstor. Detta gjorde att behovet av framför allt kväve, för att svara mot höstvetets större näringsbehov jämfört med till exempel vårsådda grödor, kvarstod och kan ses som en av huvudförklaringarna till försäljningsnivån de senaste tre gödselåren.

Kadmium i mineralgödseln beräknas totalt till 80 kg

Kadmium ingår i råfosfat som används vid gödseltillverkningen. Tidigare stod fosforgödslingen för den största kadmiumtillförseln till åkermark. I början av 1970-talet, då kadmiumtillförseln via mineralgödsel var högst, tillfördes ca 3,3 gram per hektar och år. Kadmiumhalten i fosforgödselmedel var då ca 150 g per ton fosfor. Halterna i fosforgödseln har successivt sjunkit, främst genom val av råvaror med låga kadmiumhalter. Idag är nedfall från luften den största tillförselkällan på de flesta av åkrarna. Kalkning är också en tillförselkälla. Enligt undersökningen Odlingsåtgärder i jordbruket 2014 (MI 30 SM 1502) beräknades den totala tillförseln av kadmium till åkermark via kalkningsmedel till cirka 110 kg.

Mängd kadmium i försäld fosforgödsel åren 1995/96–2015/16

Kadmiuminnehållet i fosforgödselmedel sålda under 2015/16 beräknas totalt till 80 kg, vilket är i nivå med föregående gödselår, men jämfört med 1995/96 innebär det en minskning med 84 procent. Medelhalten av kadmium beräknas till 6,1 gram per ton fosfor, vilket är en minskning med 0,4 gram per ton fosfor jämfört med föregående gödselår.

Sedan 1994 är det förbjudet att sälja mineralgödsel med kadmiumhalter som överstiger 100 g per ton fosfor. Mellan 1994 och fram till utgången av 2009 utgick en skatt för varje gram kadmium som översteg 5 gram per ton fosfor. Mängden kadmium i försålda fosforgödselmedel redovisades första gången 1995/96 i denna SM-serie.

Försäljningen av gödselmedel tillåtna i ekologisk odling

Via ordinarie handelskanaler för mineralgödsel förekommer även försäljning av gödselmedel som är tillåtna i ekologisk odling. Totala kvantiteter av försålda näringsämnen för gödselmedel tillåtna i ekologisk odling redovisades första gången för gödselår 2002/03 och då bara för kväve de första åren. I Tablå A redovisas totala kvantiteter av försåld kväve, fosfor och kalium för gödselmedel tillåtna i ekologisk odling för åren 2008/09–2015/16. I Tablå A ingår både oorganiska och organiska gödselmedel, och dessa kvantiteter ingår inte i Tabell 1–8.

Gödselmedel tillåtna i ekologisk odling kan även säljas för användning i konventionell odling. För vissa gödselmedel, speciellt mineralgödselmedel som innehåller kalium och svavel, kan detta vara vanligt. Fördelningen mellan hur mycket som säljs för användning i ekologisk respektive konventionell odling kan inte kvantifieras. En orsak till en lägre försäljning av kalium och svavel för år 2012/13 var att några partier av kalimagnesia, med innehåll av kalium och svavel inte klassats som tillåtna i ekologisk odling, då detta inte kunde styrkas. Dessa kvantiteter ingår i resultatredovisningen istället i tabell 3, 6, 7 och 8 för detta år.

Försäljningen uppgick till 1 400 ton rent kväve, 500 ton fosfor och 3 300 ton kalium under 2015/16. Försäljningen av svavel uppgick till 2 300 ton.

Uppgifterna om gödselmedel tillåtna i ekologisk odling är insamlade från de företag som redovisat försäljning av mineralgödsel. Hur stor del försäljningen från dessa företag motsvarar av den totala försäljningen av gödselmedel tillåtna i ekologisk odling är oklart. Uppgifterna får betraktas som osäkra.

Tablå A. Försäljning av gödselmedel tillåtna i ekologisk odling 2008/09–2015/16¹

Gödselår	Kväve, ton	Fosfor, ton	Kalium, ton	Svavel, ton
2015/16	1 400	500	3 300	2 300
2014/15	1 400	400	3 000	2 100
2013/14	1 300	400	3 100	2 100
2012/13	1 800	600	2 000	1 500
2011/12	1 900	800	3 000	1 900
2010/11	1 200	500	2 700	1 800
2009/10	1 200	600	2 300	1 600
2008/09	1 300	800	1 400	1 000

¹⁾ Uppgifterna insamlade via de företag som även redovisat försäljning av mineralgödsel.

Den utnyttjade åkerarealen minskade med drygt 21 000 hektar

Vid beräkningen av kvantitet per hektar utnyttjad åkermark har försäljningsuppgifterna dividerats med arealuppgifter från Jordbruksmarkens användning 2016 (JO 10 SM 1701). Utnyttjad åkermark har definierats som totala arealen åkermark minus arealen träda och ospecificerad åkermark.

Den totala arealen åkermark minskade med 10 500 hektar, medan arealen träda (som inte odlas) och arealen ospecificerad åkermark ökade med drygt 5 200 respektive 5 400 hektar mellan år 2015 och 2016. Ospecificerad åkermark är areal som tillhör företag som inte söker något EU-stöd och som antas vara ogödslad. Sammantaget minskade därmed arealen utnyttjad åkermark med 21 100 hektar mellan 2015 och 2016 och uppgick till 2 399 500 hektar för riket. Det motsvarar en minskning av den utnyttjade åkerarealen med 0,9 procent på

riksnivå. Den utnyttjade åkerarealen minskade i samtliga län mellan år 2015 och 2016. Störst var minskningen i Skåne och Västra Götalands län, en minskning med 4 300 respektive 2 300 hektar. För Uppsala och Västernorrlands län minskade arealen med 1 700 respektive 1 500 hektar. För Stockholms, Södermanlands och Örebro län redovisades en arealminskning mellan 1 100 och 1 400 hektar. För övriga län understeg arealförändringen 1 000 hektar.

Tabeller

Teckenförklaring

Explanation of symbols

–	Noll	Zero
0	Mindre än 0,5	Less than 0.5
0,0	Mindre än 0,05	Less than 0.05
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges	Data not available
.	Uppgift kan inte förekomma	Not applicable
*	Preliminär uppgift	Provisional figure

1. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 2009/10–2015/16, tusen ton kväve (N)¹

1. Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2009/10–2015/16. Nitrogen (N) in thousands of tonnes

Riket, länsgrupper och län	Tusen ton kväve (N)						
	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
Hela riket	168,0	169,8	148,1	161,1	181,1	190,2	186,0
Län 10 och 12	52,7	53,8	44,3	54,8	55,6	57,2	57,2
Län 13 och 14	37,6	37,0	36,1	34,4	41,6	43,0	44,3
Län 06, 07 och 08	12,9	11,2	9,3	11,8	15,4	15,4	9,7
Län 05 och 09	19,8	21,8	18,1	19,7	23,7	24,2	25,4
Län 01, 03, 04, 18 och 19	34,0	35,1	29,6	30,8	33,4	37,1	39,5
Län 17, 20 och 21	7,0	7,0	7,2	5,9	7,9	8,5	5,9
Län 22, 23, 24 och 25	4,1	3,9	3,4	3,7	3,5	4,7	4,0
01 Stockholms	4,8	4,0	3,3	4,3	4,6	5,0	4,9
03 Uppsala	10,3	12,3	9,8	10,1	10,8	12,9	14,0
04 Södermanlands	7,3	7,6	6,2	6,0	6,8	7,5	8,5
05 Östergötlands	14,8	16,3	14,7	13,7	17,3	18,3	19,1
06 Jönköpings	3,4	3,1	2,7	3,4	3,8	3,5	3,2
07 Kronobergs	1,6	1,6	1,3	1,1	2,1	2,3	2,2
08 Kalmar	7,9	6,5	5,3	7,4	9,5	9,6	4,4
09 Gotlands	5,0	5,5	3,4	6,0	6,4	5,9	6,3
10 Blekinge	1,7	1,6	1,7	2,1	2,6	2,5	2,6
12 Skåne	51,1	52,2	42,5	52,7	53,1	54,7	54,6
13 Hallands	9,8	8,8	8,7	8,2	9,8	10,4	9,9
14 Västra Götalands	27,8	28,3	27,5	26,2	31,8	32,6	34,4
17 Värmlands	3,3	3,5	3,7	3,1	4,6	4,9	2,4
18 Örebro	5,9	5,9	6,1	6,1	6,5	7,1	7,1
19 Västmanlands	5,6	5,4	4,2	4,3	4,7	4,7	5,0
20 Dalarnas	2,8	3,0	2,8	1,8	2,1	2,2	2,2
21 Gävleborgs	0,9	0,6	0,7	1,0	1,2	1,4	1,3
22 Västernorrlands	0,5	0,4	0,5	0,7	0,8	0,9	0,9
23 Jämtlands	0,8	0,7	0,4	0,7	0,5	1,1	0,8
24 Västerbottens	2,0	2,1	2,0	1,4	1,3	1,7	1,6
25 Norrbottens	0,8	0,7	0,6	0,8	0,8	1,0	0,8

1) Vissa osäkerheter kan förekomma i uppgifter fördelade på enskilda län.

2. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 2009/10–2015/16, tusen ton fosfor (P)¹

2. Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2009/10–2015/16. Phosphorus (P) in thousands of tonnes

Riket, länsgrupper och län	Tusen ton fosfor (P)						
	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
Hela riket	9,8	10,3	10,4	11,8	12,1	12,5	13,1
Län 10 och 12	2,9	3,1	2,9	3,6	3,8	3,6	3,7
Län 13 och 14	2,4	2,4	2,8	2,9	3,1	3,2	3,5
Län 06, 07 och 08	0,3	0,5	0,5	0,4	0,5	0,4	0,3
Län 05 och 09	1,0	1,1	1,2	1,3	1,4	1,4	1,7
Län 01, 03, 04,18 och 19	2,4	2,3	2,2	3,0	2,5	2,9	3,2
Län 17, 20 och 21	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,7	0,5
Län 22, 23, 24 och 25	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
01 Stockholms	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
03 Uppsala	0,7	0,8	0,7	1,0	0,8	1,0	1,1
04 Södermanlands	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,6
05 Östergötlands	0,7	0,8	1,0	0,9	1,0	1,0	1,2
06 Jönköpings	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
07 Kronobergs	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
08 Kalmar	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2
09 Gotlands	0,3	0,4	0,2	0,4	0,4	0,5	0,4
10 Blekinge	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
12 Skåne	2,8	3,0	2,8	3,5	3,7	3,5	3,6
13 Hallands	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5
14 Västra Götalands	2,0	2,0	2,3	2,4	2,6	2,7	2,9
17 Värmlands	0,3	0,3	0,2	0,3	0,4	0,4	0,2
18 Örebro	0,6	0,6	0,6	0,8	0,7	0,7	0,8
19 Västmanlands	0,5	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5
20 Dalarnas	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
21 Gävleborgs	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
22 Västernorrlands	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
23 Jämtlands	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
24 Västerbottens	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0
25 Norrbottens	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0

1) Vissa osäkerheter kan förekomma i uppgifter fördelade på enskilda län.

3. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 2009/10–2015/16, tusen ton kalium (K)¹

3. Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2009/10–2015/16. Potassium (K) in thousands of tonnes

Riket, länsgrupper och län	Tusen ton kalium (K)						
	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
Hela riket	21,6	23,1	21,5	25,8	26,1	25,5	26,5
Län 10 och 12	8,2	9,1	7,1	10,3	10,1	9,4	10,2
Län 13 och 14	4,8	5,0	5,4	5,3	6,1	5,8	6,1
Län 06, 07 och 08	1,0	1,2	1,1	1,1	1,3	1,2	0,9
Län 05 och 09	2,2	2,5	2,3	2,9	2,8	2,7	3,0
Län 01, 03, 04, 18 och 19	3,4	3,4	4,0	4,2	3,7	3,9	4,5
Län 17, 20 och 21	1,4	1,5	1,1	1,4	1,6	1,8	1,3
Län 22, 23, 24 och 25	0,6	0,6	0,5	0,6	0,5	0,7	0,5
01 Stockholms	0,6	0,3	0,4	0,5	0,4	0,5	0,5
03 Uppsala	0,9	1,1	1,3	1,2	1,0	1,2	1,3
04 Södermanlands	0,5	0,6	0,7	0,7	0,6	0,6	0,8
05 Östergötlands	1,2	1,4	1,8	1,7	1,7	1,5	1,8
06 Jönköpings	0,4	0,5	0,3	0,4	0,4	0,3	0,4
07 Kronobergs	0,2	0,2	0,2	0,1	0,3	0,3	0,3
08 Kalmar	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,3
09 Gotlands	1,0	1,1	0,5	1,2	1,1	1,2	1,2
10 Blekinge	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4
12 Skåne	8,0	8,8	6,9	10,0	9,7	9,0	9,8
13 Hallands	1,3	1,3	1,2	1,2	1,6	1,4	1,6
14 Västra Götalands	3,5	3,7	4,2	4,1	4,6	4,4	4,6
17 Värmlands	0,7	0,7	0,5	0,7	1,0	1,1	0,6
18 Örebro	0,9	0,9	1,0	1,2	1,0	1,2	1,2
19 Västmanlands	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6
20 Dalarnas	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4	0,5
21 Gävleborgs	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
22 Västernorrlands	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
23 Jämtlands	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
24 Västerbottens	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,1
25 Norrbottens	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1

1) Vissa osäkerheter kan förekomma i uppgifter fördelade på enskilda län.

4. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 2009/10–2015/16, kväve (N) per hektar utnyttjad åkermark¹

4. Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2009/10–2015/16. Nitrogen (N) kg per hectare of utilised arable land

Riket, länsgrupper och län	kg kväve (N) per hektar						
	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
Hela riket	69	69	61	66	74	79	78
Län 10 och 12	112	114	94	117	119	124	125
Län 13 och 14	71	69	68	65	78	81	84
Län 06, 07 och 08	51	44	37	47	61	62	40
Län 05 och 09	72	79	66	72	86	88	93
Län 01, 03, 04, 18 och 19	66	68	57	60	64	72	77
Län 17, 20 och 21	32	32	33	27	36	40	28
Län 22, 23, 24 och 25	22	21	19	20	19	27	23
01 Stockholms	67	55	45	61	64	71	70
03 Uppsala	70	82	65	68	72	87	95
04 Södermanlands	65	67	55	53	59	66	75
05 Östergötlands	77	85	76	72	89	96	100
06 Jönköpings	39	36	32	39	44	41	38
07 Kronobergs	33	35	28	23	46	51	48
08 Kalmar	67	55	45	62	80	82	38
09 Gotlands	60	66	41	72	77	71	76
10 Blekinge	55	53	59	70	86	87	87
12 Skåne	116	118	97	120	121	126	128
13 Hallands	92	82	82	77	92	99	95
14 Västra Götalands	65	66	65	62	74	77	81
17 Värmlands	34	35	38	32	46	52	25
18 Örebro	63	61	64	64	67	75	76
19 Västmanlands	64	60	47	48	52	52	56
20 Dalarnas	50	54	51	33	37	40	41
21 Gävleborgs	14	9	11	16	19	22	21
22 Västernorrlands	11	7	10	15	17	20	20
23 Jämtlands	19	18	11	18	14	29	20
24 Västerbottens	31	32	31	23	20	28	26
25 Norrbottens	23	21	18	26	25	32	25

1) Vissa osäkerheter kan förekomma i uppgifter fördelade på enskilda län.

5. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 2009/10–2015/16, fosfor (P) per hektar utnyttjad åkermark¹

5. Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2009/10–2015/16. Phosphorus (P) kg per hectare of utilised arable land

Riket, länsgrupper och län	kg fosfor (P) per hektar						
	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
Hela riket	4,0	4,2	4,2	4,8	4,9	5,2	5,5
Län 10 och 12	6,1	6,6	6,2	7,7	8,1	7,9	8,2
Län 13 och 14	4,5	4,5	5,3	5,4	5,8	6,1	6,6
Län 06, 07 och 08	1,3	1,8	2,1	1,5	2,0	1,7	1,4
Län 05 och 09	3,7	4,1	4,2	4,6	5,1	5,2	6,1
Län 01, 03, 04,18 och 19	4,7	4,5	4,2	5,8	4,7	5,5	6,3
Län 17, 20 och 21	2,9	2,9	2,5	2,5	2,9	3,1	2,3
Län 22, 23, 24 och 25	1,0	1,0	1,2	1,0	0,9	1,2	0,9
01 Stockholms	4	2	3	4	4	4	5
03 Uppsala	5	5	4	7	5	6	7
04 Södermanlands	3	3	4	4	3	4	5
05 Östergötlands	4	4	5	4	5	5	6
06 Jönköpings	1	2	2	1	1	1	1
07 Kronobergs	1	1	2	1	2	2	2
08 Kalmar	1	2	3	2	2	2	1
09 Gotlands	4	4	2	5	5	5	5
10 Blekinge	1	2	3	2	4	4	4
12 Skåne	6	7	6	8	8	8	9
13 Hallands	4	3	5	4	5	5	5
14 Västra Götalands	5	5	5	6	6	6	7
17 Värmlands	3	3	2	3	4	4	2
18 Örebro	6	6	6	8	7	8	8
19 Västmanlands	5	4	4	5	5	4	5
20 Dalarnas	5	5	5	4	4	3	4
21 Gävleborgs	1	1	1	1	1	2	1
22 Västernorrlands	0	0	1	1	1	1	1
23 Jämtlands	1	1	1	1	1	1	1
24 Västerbottens	1	2	2	1	1	1	1
25 Norrbottens	1	2	1	2	2	2	1

1) Vissa osäkerheter kan förekomma i uppgifter fördelade på enskilda län.

6. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 2009/10–2015/16, kalium (K) per hektar utnyttjad åkermark¹

6. Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2009/10–2015/16. Potassium (K) kg per hectare of utilised arable land

Riket, länsgrupper och län	kg kalium (K) per hektar						
	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
Hela riket	8,8	9,4	8,8	10,6	10,6	10,5	11,1
Län 10 och 12	17,3	19,2	15,1	22,0	21,6	20,4	22,3
Län 13 och 14	9,1	9,3	10,2	10,0	11,5	11,0	11,6
Län 06, 07 och 08	4,0	4,7	4,5	4,2	5,1	4,7	3,8
Län 05 och 09	7,9	9,0	8,2	10,6	10,0	9,8	11,1
Län 01, 03, 04, 18 och 19	6,7	6,5	7,6	8,1	7,0	7,6	8,7
Län 17, 20 och 21	6,5	6,7	5,2	6,5	7,4	8,4	5,9
Län 22, 23, 24 och 25	3,1	3,3	2,8	3,2	2,7	3,9	2,9
01 Stockholms	9	4	6	7	6	7	8
03 Uppsala	6	7	9	8	7	8	9
04 Södermanlands	5	5	6	6	5	5	7
05 Östergötlands	6	7	9	9	9	8	10
06 Jönköpings	5	5	4	5	5	4	4
07 Kronobergs	4	4	4	2	6	7	6
08 Kalmar	3	5	5	5	5	4	3
09 Gotlands	12	13	6	14	13	15	15
10 Blekinge	6	7	8	11	13	13	13
12 Skåne	18	20	16	23	22	21	23
13 Hallands	12	12	12	11	15	13	15
14 Västra Götalands	8	9	10	10	11	10	11
17 Värmlands	7	7	5	8	10	12	6
18 Örebro	9	10	10	12	10	12	13
19 Västmanlands	6	5	6	6	7	5	7
20 Dalarnas	10	11	9	8	8	8	9
21 Gävleborgs	3	2	1	3	3	4	3
22 Västernorrlands	1	1	1	2	2	3	3
23 Jämtlands	2	1	1	2	2	3	3
24 Västerbottens	4	5	5	3	3	4	2
25 Norrbottens	5	5	3	6	5	6	5

1) Vissa osäkerheter kan förekomma i uppgifter fördelade på enskilda län.

7. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 2009/10–2015/16, tusen ton svavel (S)¹

7. Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2009/10–2015/16. Sulphur (S) in thousands of tonnes

Riket, länsgrupper och län	Tusen ton svavel (S)						
	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
Hela riket	21,3	20,7	18,6	23,2	24,2	27,5	27,0
Län 10 och 12	6,5	6,5	5,6	8,2	7,7	8,5	8,4
Län 13 och 14	5,1	4,6	4,4	4,7	5,4	6,1	6,4
Län 06, 07 och 08	1,3	1,1	1,1	1,5	1,8	2,1	1,4
Län 05 och 09	2,8	2,9	2,3	3,1	3,3	3,5	3,8
Län 01, 03, 04, 18 och 19	4,2	4,1	3,7	4,1	4,4	5,4	5,5
Län 17, 20 och 21	1,0	1,0	0,9	0,9	1,1	1,3	1,0
Län 22, 23, 24 och 25	0,5	0,6	0,5	0,6	0,5	0,7	0,6
01 Stockholms	0,6	0,5	0,4	0,6	0,6	0,7	0,7
03 Uppsala	1,2	1,5	1,2	1,3	1,4	1,8	1,9
04 Södermanlands	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9	1,1	1,1
05 Östergötlands	2,0	2,1	1,9	2,1	2,3	2,6	2,7
06 Jönköpings	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
07 Kronobergs	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,4	0,3
08 Kalmar	0,8	0,7	0,6	1,0	1,1	1,3	0,6
09 Gotlands	0,7	0,8	0,4	1,0	1,0	1,0	1,1
10 Blekinge	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4
12 Skåne	6,3	6,3	5,4	7,9	7,4	8,1	8,0
13 Hallands	1,2	1,0	1,0	1,1	1,2	1,3	1,5
14 Västra Götalands	3,8	3,5	3,4	3,6	4,2	4,8	5,0
17 Värmlands	0,5	0,5	0,5	0,4	0,6	0,7	0,4
18 Örebro	0,8	0,7	0,8	0,9	0,9	1,1	1,0
19 Västmanlands	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,7	0,7
20 Dalarnas	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4
21 Gävleborgs	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
22 Västernorrlands	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
23 Jämtlands	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
24 Västerbottens	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2
25 Norrbottens	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1

1) Vissa osäkerheter kan förekomma i uppgifter fördelade på enskilda län.

8. Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruk åren 2009/10–2015/16, svavel (S) per hektar utnyttjad åkermark¹

8. Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2009/10–2015/16. Sulphur (S) kg per hectare of utilised arable land

Riket, länsgrupper och län	kg svavel (S) per hektar						
	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
Hela riket	8,7	8,4	7,6	9,5	9,9	11,4	11,3
Län 10 och 12	13,7	13,8	12,0	17,5	16,5	18,4	18,4
Län 13 och 14	9,5	8,6	8,4	8,9	10,1	11,5	12,2
Län 06, 07 och 08	4,9	4,5	4,3	6,1	7,3	8,3	5,5
Län 05 och 09	10,1	10,5	8,4	11,4	12,0	12,8	14,0
Län 01, 03, 04, 18 och 19	8,1	7,9	7,2	8,0	8,3	10,3	10,7
Län 17, 20 och 21	4,8	4,5	4,3	4,0	5,0	5,9	4,5
Län 22, 23, 24 och 25	2,8	3,0	2,5	3,3	2,8	4,0	3,5
01 Stockholms	9	7	6	8	8	10	10
03 Uppsala	8	10	8	9	9	12	13
04 Södermanlands	8	7	7	7	7	9	10
05 Östergötlands	11	11	10	11	12	13	14
06 Jönköpings	4	4	4	4	5	5	5
07 Kronobergs	3	3	3	3	6	8	7
08 Kalmar	7	6	5	8	9	11	5
09 Gotlands	9	9	5	12	12	12	13
10 Blekinge	6	5	7	11	12	13	13
12 Skåne	14	14	12	18	17	19	19
13 Hallands	11	10	10	11	12	13	14
14 Västra Götalands	9	8	8	8	10	11	12
17 Värmlands	5	5	5	4	6	8	4
18 Örebro	8	7	8	9	9	11	11
19 Västmanlands	7	7	6	6	7	7	8
20 Dalarnas	7	8	7	6	6	6	7
21 Gävleborgs	2	1	1	2	2	3	3
22 Västernorrlands	2	1	1	2	3	3	3
23 Jämtlands	3	3	1	3	2	4	3
24 Västerbottens	3	5	4	3	3	4	4
25 Norrbottens	3	3	2	5	4	5	4

1) Vissa osäkerheter kan förekomma i uppgifter fördelade på enskilda län.

Fakta om statistiken

Detta omfattar statistiken

I tabellerna 1–3 redovisas totala mängder av växtnäringsämnen kväve (N), fosfor (P) respektive kalium (K) i försålda mineralgödselmedel. I tabellerna 4–6 redovisas mängderna kväve, fosfor respektive kalium beräknade per hektar utnyttjad åkermark. Redovisning ges för län, länsgrupper och hela riket och avser gödselår. Motsvarande uppgifter för svavel (S) redovisas i tabell 7 och 8. Innehåll av metallen kadmium (Cd) i fosforgödselmedel beräknas på riksnivå och redovisas i avsnittet ”Statistiken med kommentarer”. Endast produkter avsedda för yrkesmässigt jordbruks- och trädgårdsbruksändamål ingår. Uppgifter om försäljning av gödselmedel avsedda för användning i skog ingår inte. Vidare har specialgödselmedel för golfbanor och gödselmedel avsedda för användning i hemträdgårdar exkluderats liksom organiska gödselmedel.

Totalkvantiteter av försåld kväve, fosfor, kalium och svavel i gödselmedel som är tillåtna för ekologisk odling redovisas på riksnivå i Tablå A. I Tablå A ingår både oorganiska och organiska gödselmedel, och dessa kvantiteter ingår inte i Tabell 1–8. Uppgifter om gödselmedel tillåtna i ekologisk odling är inhämtade från samma företag som lämnat uppgifter om mineralgödsel. I vilken utsträckning dessa handelskanaler omfattar all försäljning av gödselmedel tillåtna i ekologisk odling är oklart. Uppgifterna får därför betraktas som osäkra. Gödselmedel tillåtna i ekologisk odling kan även säljas för användning i konventionell odling och för vissa gödselmedel, t.ex. kalimagnesia, kan detta vara vanligt förekommande. Fördelningen mellan hur mycket som säljs för användning i ekologisk respektive konventionell odling kan inte kvantifieras.

Jordbruksverket publicerar varje år uppgifter om försäljningen av olika mineralgödselmedel på riksnivå baserat på samma dataunderlag. Uppgifterna redovisas där som ton vara per produkt/produktgrupp.

Definitioner och förklaringar

Redovisningsår

Resultaten i denna rapport avser gödselåret 2015/16 och sammanfaller med branschens verksamhetsår 1 juli–30 juni. Härigenom underlättas uppgiftsinsamlingen och statistikens kvalitet förbättras. Även den statistik över gödselmedelförsäljningen (redovisad som ton vara per produkt/produktgrupp) som Jordbruksverket publicerar avser perioden 1 juli–30 juni.

Så görs statistiken

Datainsamling och bearbetning

Uppgiftslämnare

Försäljning av mineralgödselmedel till jord- och trädgårdsbruk är en totalundersökning. Uppgiftslämnare till statistiken är tillverkare, importörer och/eller försäljare av mineralgödselmedel. I undersökningen har uppgifter från ett tjugotal företag ingått. Marknaden domineras av ett fåtal företag som svarar för över 95 procent av försäljningen.

Uppgifter

Uppgiftsinsamlingen om mineralgödselmedelförsäljningen till jord- och trädgårdsbruk sker samordnat mellan SCB och Jordbruksverket. Uppgifterna inhämtades via Excel-blankett. För de uppgiftslämnare som så önskade fanns möjlighet att lämna uppgifter elektroniskt i annat format.

Uppgifter om försålda mängder av olika mineralgödselmedel under gödselåret 2015/16 (1 juli 2015–30 juni 2016) insamlades. Uppgifterna lämnades på pro-

duktnivå, till exempel kalksalpeter N 15,5, kalisalt K 50 och NPK 21-3-10. Växtnäringsinnehåll i procent samt genomsnittlig kadmiumhalt (g/ton fosfor) ska specificeras. Försålda kvantiteter fördelades på län. Endast produkter avsedda för yrkesmässigt jord- och trädgårdsbruksändamål ska redovisas.

Insamling och granskning

Uppgifterna samlades in under perioden november 2016–april 2017. Olika typer av kontroller har gjorts bland annat för att undvika att leveranser redovisas dubbelt.

Där uppgift om växtnäringsinnehåll i form av kväve, fosfor, kalium och svavel saknades, kompletterades lämnade kvantitetsuppgifter med uppgifter från publicerade innehållsdeklarationer för enskilda gödselmedel.

För mindre kvantiteter där uppgift om fosforgödselmedlens innehåll av metallen kadmium (Cd) saknades, har värdet 6 gram per ton fosfor använts för fasta NPK-produkter och 2,7 gram per ton för flytande produkter. För fasta produkter med högt fosforinnehåll har 30–34 g per ton fosfor använts.

Eftersom enstaka uppgiftslämnare inte har kunnat regionalisera sin försäljning har approximationer fått göras för att erhålla läns- och länsgruppskattningar. Kvantiteterna har då fördelats efter hur den totala kvantiteten försåld mineralgödsel föregående år fördelade sig procentuellt per län.

Beräkningar

Utifrån de lämnade uppgifterna för enskilda gödselmedel har mängden ren växtnäring i form av kväve, fosfor, kalium och svavel beräknats för län, länsgrupper och riket.

Fosforgödselmedlens innehåll av metallen kadmium har också beräknats, dock endast på riksnivå.

Vid beräkningen av kvantitet per hektar åkermark har försäljningsuppgifterna dividerats med arealen utnyttjad åkermark för 2016 beräknat utifrån uppgifter från Jordbruksverket JO 10 SM 1701 (Jordbruksmarkens användning 2016, slutlig statistik). Utnyttjad åkermark har definierats som summa åkermark exklusive träda och ospecificerad åkermark.

Statistikens tillförlitlighet

Det finns flera faktorer som påverkar resultatens kvalitet. Den verkliga förbrukningen inom jord- och trädgårdsbruket under ett visst år bestäms både av inköpen och av eventuella lagerförändringar på enskilda gårdar och i olika handelsled. De uppgifter som publiceras i detta SM måste därför ses som en approximation av användningen under gödselåret 2015/16.

Vid beräkningen av kvantitet per hektar utnyttjad åkermark har försäljningsuppgifterna dividerats med arealen utnyttjad åker enligt arealuppgifter för 2016. Då görs antagandet att ingen gödsling sker till träda eller till ospecificerad åkermark och att hela den utnyttjade åkerarealen gödslats med mineralgödsel.

Uppgiftslämnarnas fördelning av sålda kvantiteter på olika regioner kan vara osäkra. I vissa fall fraktas mineralgödseln först till en större terminal och vidarebefordras sedan till återförsäljare inom flera län. Resultaten för de i tabellerna angivna länsgrupperna är därför säkrare än länsuppgifterna.

Bra att veta

Publicering

I denna rapport redovisas försäljning av mineralgödsel i form av kväve, fosfor, kalium och svavel för län, länsgrupper och för hela riket. Resultaten sprids i serien Statistiska meddelanden, MI (tidigare Na) 30 SM.

På SCB:s webbplats kan man ladda ner hela publikationen som pdf. I statistikdatabasen på webbplatsen finns data från undersökningen fritt tillgängligt.

I Jordbruksstatistisk sammanställning (SCB och Jordbruksverket) samt i Hållbarhet i svenskt jordbruk 2012 (SCB, LRF, Jordbruksverket och Naturvårdsverket) finns sammanställningar av tidigare års resultat.

SCB har sammanställt historisk statistik över försäljning av handelsgödsel med start från 1900-talets början. Se Handelsgödsel, stallgödsel och kalk i jordbruket – långa tidsserier (Na 15 SM 8501) respektive Handelsgödsel, stallgödsel och kalk i jordbruket. Kväve, fosfor, kalium och CaO i långa regionala tidsserier (Na 30 SM 9503).

Annan statistik

Vart tredje år intervjuar SCB ett urval av lantbrukare över hela landet om deras faktiska användning av mineral- och stallgödsel. Härigenom ges möjlighet till mer detaljerad redovisning av användningen, bland annat regionalt och för olika grödor. Resultat från 2012/13 års undersökning finns publicerade i SM-rapporten MI 30 SM 1402.

Näringsbalanser för svensk jordbruksmark och jordbrukssektor redovisas av SCB. I dessa beräkningar används bland annat uppgifter från gödselundersökningarna. De senaste resultaten finns redovisade i SM-rapporten MI 40 SM 1501.

Uppgifter om utsläpp till luft av ammoniak från bland annat jordbruket grundas på uppgifter från gödselundersökningarna. De senaste resultaten finns tillgängliga via SCB:s webbplats.

Jordbruksverket publicerar varje år uppgifter om försäljningen av olika mineralgödselmedel på riksnivå baserat på samma dataunderlag som i denna publikation. Uppgifterna redovisas där som ton vara per produkt/produktgrupp. Uppgifter för gödselåret 2014/15 finns redovisade i statistikrapport 2016:01.

Priser och indextal redovisas, bland annat för enkla gödselmedel, sammansatta gödselmedel och summa gödnings- och jordförbättringsmedel, i SM serie JO 49 "Prisindex och priser på livsmedelsområdet. Års- och månadsstatistik".

Skördestatistik för 2016 finns redovisade i JO 16 SM 1701 och avser slutlig statistik.

"Jordbruksmarkens användning 2016, slutliga uppgifter" redovisas i Statistiska meddelanden JO 10 SM 1701.

Spridning av kalk till åkermark och tillförsel av kadmium via kalkning till åkermark har redovisats i Odlingsåtgärder i jordbruket 2014 (MI 30 SM 1502).

Kvalitetsdeklarationer

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild kvalitetsdeklaration som finns tillgänglig på SCB:s webbplats www.scb.se.

In English

Summary

This report provides statistics on sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes. The data is collected from manufacturers, importers and trading companies of fertilisers. Sales of nitrogen in mineral fertilisers in 2015/16 (July 2015–June 2016) were at the same level as the previous year and amounted to 186 000 tonnes in total. Sales of phosphorus was 600 tonnes (5 percent) higher than the previous year and amounted to 13 100 tonnes in total. For potassium, sales amounted to 26 500 tonnes. The fertilisers sold contained 27 000 tonnes of sulphur. The phosphorus fertilisers contained about 80 kg of cadmium or 6.1 g per tonne phosphorus.

The results can sometimes vary between years depending on stock changes at the farms, expected price changes or changes in taxes and charges. In such cases, the results do not reflect actual use. Normally, high price levels for crop outputs increase the optimal nitrogen level. The cultivation of winter wheat, sown in autumn, reached record highs in 2013/14, 2014/15 and 2015/16. Autumn sown crops have a higher need for fertiliser, especially nitrogen, than spring sown crops. This may be one of the main reasons for the increase in sales in the past three years.

Farmers' fertiliser application rates vary according to soil type, season, crop variety, farm policy, and more. More detailed information on the use and handling of fertilisers, based on interviews with farmers, is published intermittently. Data for 2012/13 is published in the report "Use of fertilisers and animal manure in agriculture in 2012/13" (MI 30 SM 1402).

List of tables

Explanation of symbols	7
1. Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2009/10–2015/16. Nitrogen (N) in thousands of tonnes	8
2. Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2009/10–2015/16. Phosphorus (P) in thousands of tonnes	9
3. Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2009/10–2015/16. Potassium (K) in thousands of tonnes	10
4. Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2009/10–2015/16. Nitrogen (N) kg per hectare of utilised arable land	11
5. Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2009/10–2015/16. Phosphorus (P) kg per hectare of utilised arable land	12
6. Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2009/10–2015/16. Potassium (K) kg per hectare of utilised arable land	13
7. Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2009/10–2015/16. Sulphur (S) in thousands of tonnes	14
8. Sales of fertilisers for agricultural and horticultural purposes in 2009/10–2015/16. Sulphur (S) kg per hectare of utilised arable land	15

List of terms

fosfor	phosphorus
försäljning	sales
hela riket	the whole country
Jordbruksverket	The Swedish Board of Agriculture
jord- och trädgårdsbruk	agriculture and horticulture
kadmium	cadmium
kalium	potassium
kväve	nitrogen
län	county
mineralgödsel	mineral fertilisers
svavel	sulphur
växtnäringsämne	plant nutrient